

Připomínky veřejné ochránkyně práv

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb. (energetický zákon)
a další související zákony

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

K části první, čl. I, bodu 45 (§ 11a)

Navrhuji doplnit nový novelizační bod k ustanovení § 11a odst. 1 a 3

Na základě dosavadního průběhu šetření sp. zn. 5048/2013/VOP/JHO jsem dospěla k závěru, že nynější úprava uveřejnění změny ceny (§ 11a odst. 1 a 3 energetického zákona) není v souladu se sekundárním právem Evropské unie, konkrétně se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES, ze dne 13. července 2009, o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (dále jen „směrnice I“), a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES, ze dne 13. července 2009, o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES (dále jen „směrnice II“).¹ **Ani navrhované změny energetického zákona nevedou k nápravě.**

Energetický zákon rozlišuje mezi **povinností uveřejnit a možností (adresně) oznámit změny smluvních podmínek**. Dle § 11a odst. 1 energetického zákona má držitel licence povinnost změny ceny za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny nebo plynu **uveřejnit** nejpozději 30 dnů přede dnem jejich účinnosti. Dle § 11a odst. 3 energetického zákona má zákazník právo, pokud se zvýší cena za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změní-li se jiné smluvní podmínky, odstoupit bez uvedení důvodu od smlouvy do 3 měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek. Pokud držitel licence **oznámit** zákazníkovi zvýšení ceny nebo změnu jiných smluvních podmínek nejpozději 30 dnů přede dnem jejich účinnosti a současně zákazníka poučí o jeho právu na odstoupení od smlouvy, má zákazník právo bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy nejpozději 10 dnů přede dnem zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek.

Energetický zákon tak ponechává na vůli dodavatele, zda zákazníka informuje adresně, či zvolí neadresné uveřejnění, které je jednodušší pro dodavatele, a naopak od zákazníka vyžaduje další aktivní jednání (např. vyhledání na webových stránkách, návštěvu kontaktního místa atd.). V praxi to má za následek, že se zákazník o příslušné změně smluvních podmínek nedozví. Dle mého přesvědčení totiž nelze od zákazníka spravedlivě požadovat, aby po celou dobu trvání smluvního stavu v pravidelných intervalech vynakládal časové a jiné náklady v zájmu zjištění, zda jeho dodavatel právě nepřistoupil ke změně smluvních podmínek.

¹ Připomínku vznáším na základě dopisu ministra průmyslu a obchodu, Ing. Jan Mládko, CSc., ze dne 30. června 2014, č. j., MPO 27222/14/32100/0100, kterým mě požádal o relevantní návrh změny energetického zákona, jenž by řešil jeho nesoulad se sekundárním právem Evropské unie.

Opatření na ochranu zákazníka obsažená v § 11a energetického zákona představují transpozici čl. 3 odst. 7 směrnice I a čl. 3 odst. 3 směrnice II. Uvedená ustanovení směrnic ukládají členským státům povinnost přijmout ochranná opatření, která musí mimo jiné zahrnovat opatření uvedená v příloze I obou směrnic. Podle přílohy I písm. b) směrnice I a přílohy I písm. b) směrnice II mají členské státy za účelem naplnění čl. 3 odst. 7 směrnice I a čl. 3 odst. 3 směrnice II povinnost zajistit, aby zákazníci: „dostávali přiměřené informace o každém úmyslu změnit smluvní podmínky a informace o svém právu na odstoupení v případě jejího vypovězení. Poskytovatelé služeb svým zákazníkům **přímo a včas, transparentně a srozumitelně oznamují každé zvýšení poplatků ve vhodnou dobu**, nejpozději jedno běžné zúčtovací období poté, co zvýšení nabude účinku. Členské státy zajistí, aby zákazníci mohli svobodně odstupovat od smluv, pokud nesouhlasí s novými podmínkami, které jim oznámil jejich poskytovatel [energetických] služeb.“

Přímé oznámení (tzn. povinnost zavedená jmenovanými směrnicemi) **vyžaduje adresné a individuálně určené oznámení zákazníkovi, a to bez závislosti na běhu a délce lhůt pro odstoupení. Energetický zákon naproti tomu vyžaduje „přímé oznámení“ zákazníkovi pouze v případě zkrácení lhůty pro odstoupení na 10 dnů před nabytím účinnosti avizované změny (§ 11a odst. 3 druhá a třetí věta energetického zákona, které je fakultativním ustanovením).² Naopak obecnou povinnost uveřejnit chystanou změnu cen energií či jiných podmínek (§ 11a odst. 1 poslední věta) lze splnit i neadresným sdělením, např. prostřednictvím webových stránek). Volba adresného informování nebo pouhého neadresného sdělení nyní náleží dodavatelům. Citované směrnice však vyžadují přímé informování ve všech případech zvýšení „poplatků“. Stávající právní úprava tudíž nesprávně transponuje uvedené směrnice.**

Navrhuji proto text ustanovení změnit tak, aby vyhovoval požadavku uvedených směrnic, což předpokládá přímé (tj. adresné) informování zákazníka o každém navýšení cen. Samozřejmě lze zachovat i jiné mechanismy, jejich volba by však v daném případě měla náležet zákazníkovi, nikoliv dodavateli.

Tato připomínka je zásadní.

V Brně 9. července 2014

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv

² Tento názor sdílí i Úřad vlády České republiky, odbor kompatibility. Odkazuje na Výkladové stanovisko Energetického regulačního úřadu – Pořadové číslo: 2/2011, dostupné např. na <http://www.eru.cz>.